

Nämndplan med budget 2026

Överförmyndarnämnden

Innehållsförteckning

1 Nämndplanens syfte och funktion i styrmodellen.....	3
2 Förutsättningar inför kommande år.....	4
3 Mål och uppdrag	6
4 Ekonomisk sammanfattning	8
5 Organisation och basverksamhet.....	9

1 Nämndplanens syfte och funktion i styrmodellen

Varje nämnd fastställer årligen en nämndplan. Nämndplanen utgår från kommunens vision och kommunfullmäktiges beslutade mål och budget. Planen sammanfattar och beskriver hur varje nämnd ska nå fastställda mål och uppdrag, beskriver planerade aktiviteter under det kommande året samt redovisar de ekonomiska ramarna på verksamhetsområdesnivå.

Nämndplanen är en del av kommunens styrmodell. Styrmodellens process visualiseras nedan:

Nytt för nämndplan från och med 2025 är att respektive nämnds nulägesanalys förslag på förbättringar, effektiviseringar och besparingar hanteras i kapitel fyra där en prioritering fastställs.

2 Förutsättningar inför kommande år

2.1 Ordförande har ordet

Vänner, jag ser att vi nu har tagit oss en god bit på den viktiga resa som överförmyndarsamverkan innebär. Handläggarna har burit ett omfattande arbete med att bringa ordning i de lösa trådar som naturligt uppkommer i en sådan process. Även våra gode män och ställföreträdare har fått kämpa extra med nya rutiner och förfaranden i sina uppdrag. Som ordförande ser jag med tillförsikt fram emot arbetets kommande effekter.

Överförmyndarnämndens uppdrag går ytterst ut på att säkerställa att enskilda huvudmän inte drabbas av t.ex. förskingring eller bedrägerier i olika former. Under 2026 kommer nämnden fortsatt arbeta med dessa områden samt även ta fram åtgärder för att både förebygga och upptäcka välfärdsbrott. Utifrån detta är det viktigt att fortsatt arbeta med och fokusera på att utbilda ställföreträdarna i kraven på redovisning, reglerna för hur uppdraget ska skötas och hur granskningen genomförs av förvaltningen.

Våra ställföreträdare har fått bekanta sig med de nya e-tjänsterna, vilka möjliggör en avsevärt större flexibilitet. Även om vissa inledande svårigheter kan uppstå – vilket är naturligt när något är nytt – är övertygelsen stark att dessa verktyg på sikt kommer att underlätta och stärka det hängivna arbete som utförs.

En majoritet av nämnden har ställt sig bakom att utreda förutsättningarna för en gemensam överförmyndarnämnd med Alingsås och Lerum. Nämnden kommer intresserat att ta del av resultatet.

Avslutningsvis vill jag, å nämndens vägnar, framföra vårt djupa och uppriktiga tack till samtliga tjänstemän för ert engagemang och det föredömliga arbete ni utfört under det gångna året.

Vidare vill vi rikta ett särskilt hedersamt tack till våra gode män och ställföreträdare. Er insats är ovärderlig, och det är – i ordets allra bästa bemärkelse – gott att ni finns.

2.2 Förbättrings- och utvecklingsområden

Överförmyndarnämnden har ännu inte fått protokoll från Länsstyrelsens inspektion som genomfördes de 18 september 2025. Om det i protokollet framkommer kritik eller övriga påpekanden kommer dessa omhändertas.

Nämnden har under 2025 noterat att det krävts mycket kompletteringar för att förvaltningen ska kunna granska inkomna årsräkningar. Det har medfört att granskningen varit tidskrävande, varför målen inte kunnat uppnås fullt ut. I slutet av oktober hade därför endast drygt 82 % av alla årsräkningar granskats klart och alla utom cirka 20 stycken hade påbörjats. Komplettering hade vid det laget begärts i cirka en tredjedel av årsräkningarna. I 23 ärenden var bristerna så omfattande, eller att begärda kompletteringar inte kommit in, att ställföreträdaren fått en begäran om yttrande inför granskning med anmärkning. Per den sista oktober hade tio årsräkningar granskats med anmärkning. För hela 2023 var motsvarande siffra två och för 2022 en årsräkning.

Överförmyndarnämnden ser att det krävs ett fortsatt arbete med att utbilda ställföreträdarna i kraven på redovisning, reglerna för hur uppdraget ska skötas och hur granskningen genomförs av förvaltningen.

2.3 Lagändringar som påverkar nämndens verksamheter

Regeringen har aviserat att de avser lämna en proposition vid namn "Ett ställföreträdarskap att lita på" i december 2025. Propositionen bygger på den så kallade ställföreträdarutredningen som kom ut i maj 2021 (Gode män och förvaltare – en översyn, SOU 2021:36). Bland förslagen i utredningen har bland annat funnits en omorganisation där ärenden flyttas från tingsrätterna till överförmyndaren och ett tydligare fokus på huvudmannens vilja. Innebörden för nämndens verksamhet kan inte fastställas förens propositionen behandlats.

I SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till minimivån enligt EU:s

migrations- och asylpakt, s. 253, föreslås att ensamkommande barn inte behöver få ett offentligt biträde. Detta då det svenska systemet med god man för ensamkommande barn anses uppfylla det omarbetade kravet på företrädare. Vad en sådan förändring skulle innebära i praktiken får utredas om förslaget blir en del i kommande lagstiftning.

På grund av EU:s nya NIS2-direktiv införlivas eventuellt en ny cybersäkerhetslag 2026. Med det följer strängare krav på riskanalyser, säkerhet och incidentrapportering som behöver efterlevas i verksamheten. Detta bedöms bli kostnadsdrivande.

2.4 Omvärldsfaktorer som påverkar nämndens verksamheter

Det svenska systemet bygger på att frivilliga lekmän åtar sig uppdraget som god man och förvaltare mot en ersättning som inte motsvarar det arbete som läggs ned. Så länge systemet inte förändras kommer verksamheten alltid att brottas med problematiken i att rekrytera framför allt förvaltare till så kallat svåra uppdrag. Hot, våld, oönskade besök, extremt många kontakter via t.ex. sms och liknande är inslag som är svåra att motivera för någon som förväntas utföra uppdraget på sin fritid mot ett mindre arvode. Bedömningen är att denna typ av uppdrag blivit fler de senaste åren. När det öppnas ett nytt boende i kommunen, inte sällan i privat regi, för personer med komplex problematik blir det särskilt påtagligt. Överförmyndarnämnden får sällan information om att ett nytt boende ska öppna och behovet av tio nya förvaltare kan uppstå oväntat.

Fokus på välfärdsbrottslighet har ökat till följd av en större medvetenhet. Allt fler överförmyndare skärper därför granskningen i syfte att uppmärksamma och kunna anmäla misstänka brott mot välfärdsystemet. I vissa ärenden med personlig assistans är överförmyndarens granskning den enda utomstående insyn som finns.

Efter SVT:s Uppdrag gransknings reportage kring ett företag i ställföreträdarbranschen har frågan uppmärksamats mer, dels utifrån upplägget som sådant men även vad gäller hanteringen av ärenden med skyddade personuppgifter.

Flera större incidenter med cybersäkerhetshot har också uppmärksamats det senaste året.

Under hösten har kommunstyrelsen beslutat, efter en fråga från Lerums kommun, att kommunen ska delta i en utredning av förutsättningar och konsekvenser vid ett eventuellt inrättande av en gemensam nämnd för överförmyndarfrågor tillsammans med Alingsås Ale och Lerums kommuner.

3 Mål och uppdrag

Sammanställning över mål och uppdrag

Riktningmål	Mål	Uppdrag
Ett tryggare Ale		
Fokus på kundnytta i Ale		
En effektivare organisation i Ale		
	Överförmyndarnämnden ska tidigt upptäcka och hantera brister i ställföreträdarens förvaltning för att skydda den enskilde från ekonomisk skada 	

3.1 Ett tryggare Ale

Genom att fokusera på processerna kring granskning av årsräkningar stärks skyddet för den enskilde då risken för både felaktigheter och att huvudmännen utsätts för bedrägligt beteende eller stöld minskar.

Med utbildning och ökad digitalisering förbättras förutsättningarna att rekrytera ställföreträdare. Ett rekryteringsverktyg har köpts in, vilket ökar professionaliseringen och stärker möjligheterna att matcha ställföreträdare mot uppdrag. Målet är att den som behöver ställföreträdare snabbt ska kunna få en kompetent person utsedd till uppdraget.

3.2 Fokus på kundnytta i Ale

Huvudmannen, det vill säga den som har god man eller förvaltare, är fokus för överförmyndarnämndens arbete.

Utbildning, både i form av grundkurser och vidareutbildning, ska regelbundet erbjudas ställföreträdare för öka kompetensen och förutsättningarna för att huvudmannen ska få rätt hjälp. En gång per erbjuds kostnadsfri Godmanskväll med fokus på kompetensutveckling och att träffa andra ställföreträdare.

På sikt är målet att kunna erbjuda digitala grundutbildningar för att göra det än mer flexibelt, och kostnadsfritt, att gå utbildningen.

3.3 En effektivare organisation i Ale

Nämnden planerar att ta nästa steg i digitaliseringen under 2026 och helt sluta med pappersakter. Som ett led i det ska verksamheten övergå till att skicka alla brev digitalt. Det innebär också att sluta återsända underlag efter granskning av årsräkningar.

Verksamheten arbetar aktivt med att hitta mer effektiva sätt att utföra uppdraget.

3.4 Mål

3.4.1 Överförmyndarnämnden ska tidigt upptäcka och hantera brister i ställföreträdarens förvaltning för att skydda den enskilde från ekonomisk skada

Beskrivning

Överförmyndarnämnden ska tidigt upptäcka och hantera brister i ställföreträdarens förvaltning för att skydda den enskilde från ekonomisk skada.

Granskning av ställföreträdarnas årliga redovisning är det främsta verktyget i nämndens tillsyn. Målet har en tydlig koppling till risk- och väsentlighetsanalysen, där risken att enskilda drabbas på grund av förskingring och be-
drägligt beteende hos ställföreträdare har det högsta riskvärdet.

En bieffekt av målet är att ställföreträdare får snabb återkoppling på sin redovisning och kan åtgärda eventuella mindre brister tidigt. I förekommande fall beslutas också om arvode avseende föregående år i samband med granskningen. Att ställföreträdare kan räkna med återkoppling på sin redovisning före sommaren är en viktig förutsättning för att kunna rekrytera och behålla ställföreträdare med rätt kompetens.

Beslutad av

Nämnd

Förvaltningens plan för genomförande

Förvaltningen ska utveckla de administrativa processerna kopplat till granskningarna för att effektivisera flödet.

Förvaltningen ska införa en tidig genomgång av inkomna årsräkningar för att snabbt kunna bedöma vilka som kommer behöva kompletteras. På så vis får ställföreträdaren återkoppling tidigare och har möjlighet att åtgärda bristerna inför själva granskningen.

Mått	Mål 2026	Utfall 2025	Utfall 2024
80 % av alla årsräkningar som har inkommit i tid ska vara färdiggranskade i slutet av juni	80 %	80 %	
Alla årsräkningar ska vara påbörjade sista juni, om inte särskilda skäl föreligger för enskilda årsräkningar	100 %	82 %	
Handläggningen av en enskild årsräkning får inte överstiga sju månader från det att den inkom, om inte särskilda skäl föreligger.	0 %		
10 % av årsräkningarna ska genomgå djupgranskning (nivå 3). Bland dessa ska räkningar som granskats med anmärkning föregående år ingå. Övriga ska väljas ut genom stickprov och omfatta alla kategorier av förordnade ställföreträdare.	10 %		

4 Ekonomisk sammanfattning

4.1 Ekonomisk sammanställning

Besluts/verksamhetsområden	2025		2026
	Prognos	Budget	Budget
Överförmyndarnämnden	-3 152	-3 252	-3 277
Totalt	-3 152	-3 252	-3 277

Nämndens budget för 2026 har ökat med 0,8% från 3 252 tkr 2025 till 3 277 tkr 2026. Av totalbudgeten på 3 277 tkr utgörs 1 953 tkr av den fakturering som görs av Alingsås kommun för Överförmyndarsamverkan. Resterande 1 324 mkr utgör arvoden till ställföreträdare.

5 Organisation och basverksamhet

5.1 Reglemente och nämndens uppdrag

Överförmyndarnämnden ansvarar enligt sitt reglemente för överförmyndarväsendet i kommunen. Nämnden fullgör de uppgifter som enligt lag eller annan författning ankommer på överförmyndarnämnd eller överförmyndare.

Ale kommun har sedan den 1 oktober 2024 ingått avtalssamverkan "Överförmyndarsamverkan Alingsås Lerum Ale" med Alingsås kommun som värdkommun. Chef och handläggare är organisatoriskt och fysiskt placerade i Alingsås kommun.

5.2 Beskrivning av basverksamhet

Överförmyndarnämndens tillsyn över ställföreträdare och förmyndare görs huvudsakligen genom att granska de årliga redovisningar ställföreträdare lämnar in före den 1 mars varje år. Parallellt med granskningen och under resten av året har verksamheten i uppdrag att sköta även övriga delar som ålägger överförmyndarnämnden.

Förvaltningsorganisation

Sedan den 1 oktober 2024 ingår överförmyndarnämnden i Ale kommun i Överförmyndarsamverkan Alingsås Lerum Ale med Alingsås kommun som värdkommun. Det innebär att chef och handläggare är anställda av Alingsås kommun som då har personalansvaret för verksamheten.